

Ribolovne zone država Europske unije

European Union States Fishing Zones

Daniela Pivčević

Općinski sud u Splitu
e-mail: daniela.pivcevic@gmail.com

DOI 10.17818/NM/2016/1.10

UDK 341.22:799.15(4)

341.22:504(4)

Pregledni rad / Review

Rukopis primljen / Paper accepted: 30. 9. 2015.

Sažetak

Cilj istraživanja je analiza i prikaz država Europske unije koje imaju proglašenu ribolovnu zonu, odnosno ribolovni ili ribolovno-ekološki pojas. U radu se iznose propisi zemalja Europske unije koji se odnose na ribolovni pojas s ciljem obrade teme s pravnog aspekta, cjelovito na jednom mjestu, izdvojeno od ostalih pravnih režima na moru. Temeljna znanstvena hipoteza rada je dana u obliku tvrdnje da je u interesu obalne države proglasiti ribolovnu zonu i proširiti jurisdikciju na moru radi zaštite i očuvanja prirodnih bogatstava mora i omogućavanja odgovornog iskorištavanja tih bogatstava na održivoj osnovi. Autorica analizira institut ribolovne zone te iznosi prednosti koje država ima u tom pojasu, kako na zaštitu živih morskih bogatstava, zaštitu od prekomjernog lova i ribolova, zaštitu mora od onečišćenja te na gospodarski razvoj obalne države. Analiziraju se i uspoređuju nacionalni propisi država koje imaju proglašenu ribolovnu zonu te posebno prikazuje zaštićeno-ekološko ribolovni pojas Republike Hrvatske.

Summary

The aim of the research is to analyse and review European Union States which have a declared fishing zone, i.e. fishing or fishing-ecological area. The paper analyses the regulations of European Union States related to the fishing area. The topic has been analysed from legal point of view as a whole, but separated from other legal regimes at sea. The basic scientific hypothesis has been done in the form of the assertion that it is of the interest of the coastal state to declare fishing zone and to enlarge the jurisdiction at sea for the preservation and protection of natural marine life as well as enabling the responsible and sustainable exploration. The author has analysed the institute of the fishing zone and advocates the advantages of that area for the State, as well as the protection of marine life, the protection from excessive hunting and fishing, the protection of the sea pollution and the economic development of the coastal State. There have been analysed and compared national regulations of the States which have declared fishing zone and especially protected ecological and fishing zone of The Republic of Croatia.

KLJUČNE RIJEČI

ribolovne zone
ribolovno-ekološki pojas
ribolov
međunarodno pravo mora
Europska unija
zajednička ribarska politika
Europske unije

KEY WORDS

fishing zone
fishing-ecological zone
fishing
international law of the sea
European Union
European Union mutual fishing
politics

1. UVOD / Introduction

Koncept ribolovne zone već dugo postoji u praksi država, u jednostranim aktima, bilateralnim ili multilateralним ugovorima, ali se taj pravni režim razlikuje između država. Mogu se izdvojiti tri tipa ribolovne zone koja su se razvila u praksi država: ribolovna zona širine 12 nm, širine 200 nm koja se uspostavljala prije Treće konferencije UN-a o pravu mora (1973.-1982.) te ribolovna zona koja postoji danas, također maksimalne širine do 200 nm.

U literaturi međunarodnog prava mora termin ribolovna zona (engl.

Fishing zone, franc. Zone de pêche, španj. Zona de pesca, tal. Zona di pesca) upotrebljava se za područja mora u kojima su propisima obalne države pravno uređeni ribolov i zaštita bioloških bogatstava mora. Ribolovna zona nije sama za sebe općepriznat institut međunarodnog prava mora, a u praksi se najčešće uspostavljala u vrijeme prije usvajanja Konvencije UN-a o pravu mora iz 1982. Obalne države gospodarski ovisne o ribolovu proglašavanje ribolovne zone su pravdale okolnostima u kojima su

se našle zbog stalnog napretka tehnologije lova, uslijed čega je dolazilo do prekomjernog lova i ribolova. Zbog toga je dolazilo do niza jednostranih zahtjeva obalnih država za 200 milja širokim isključivim ribolovnim zonama, u kojima je ribolov stranim ribarima bio zabranjen te su se uspostavljale i tzv. zone preferencijalnih ribolovnih prava u kojima su obalne države imale prvenstvo u ribolovu (npr. prilikom određivanja kvota lovine), ali za razliku od isključivih ribolovnih zona, u njima nisu *ipso facto* eliminirale djelatnosti

drugih država koje su gospodarski ovisile o istim ribolovnim područjima, kao i obalna država.

Ribolovnu zonu ima petnaest država svijeta, od kojih su države članice Europske unije: Belgija, Danska, Finska, Irska, Malta, Španjolska i Ujedinjeno Kraljevstvo, dok Hrvatska ima proglašeni pojas jedinstvenog naziva, zaštićeni ekološko-ribolovni pojas.

2. RIBOLOVNA ZONA ILI GOSPODARSKI POJAS? / *Either fishing or economic zone?*

O širini zone i pravnom režimu u njoj, odlučuje obalna država najčešće aktom (zakonom) kojim se zona proglašava.¹ Zbog toga su proglašavanjem takvih zona obalne države pokušavale zaustaviti prekomjerno iskorištavanje živih morskih bogatstava te osigurati ishranu stanovništva i gospodarski razvoj zemlje.²

Kako ženevskim Konvencijama o pravu mora iz 1958. godine širina teritorijalnog mora nije bila precizirana, a gospodarski pojas se nije ni spominjao, neke obalne države su proglašavale čak i teritorijalno more u širini od 200 milja s ciljem zadržavanja prirodnih bogatstava pred svojim obalama za sebe. Praksa proširenja isključivih prava obalnih država bila je podržana na više međunarodnih konferencija, a u razdoblju od 1958. do 1985. godine donesen je niz internih nacionalnih aktova kojima su uspostavljene ribolovne ili gospodarske zone. Time su se države u razvoju branile od prekomjerne eksploatacije morskih bogatstava smatrajući se zakonitim u odnosu prema tehnološki naprednijim zemljama u ribolovu ispred svojih obala. Na proglašenje ribolovnih zona odlučile su se države čije stanovništvo ovisi o ribolovu, dok su zemlje s jakim ribarskom flotom preferirale uski pojas teritorijalnog mora bez ribolovne zone i zone preferencijalnih prava.

U skladu s Konvencijom UN-a o pravu mora iz 1982. svaka obalna država smije, ukoliko joj zemljopisne okolnosti omogućavaju, proglasiti svoj gospodarski pojas do udaljenosti od 200 milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora.

¹ RUDOLF, D., Enciklopedijski rječnik međunarodnoga prava mora, Matica Hrvatska, Zagreb 2012., str. 669.-670.; više vidi: DEGAN, V.Đ., Razgraničenja morskih prostora u međunarodnoj sudskoj i arbitražnoj praksi, Uporedno pomorsko pravo, 1994., br. 141-144.

² RUDOLF, D., Morski gospodarski pojas u međunarodnom pravu, Književni krug, Split, 1998., str. 35.

Gospodarski pojas proglasilo je 130 država sa svih kontinenta³ koje su time u novom prostoru mora stekle suverena prava radi istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim i neživim prirodnim bogatstvima te jurisdikciju u pogledu podizanja i upotrebe umjetnih otoka, uređaja i naprava, znanstvenog istraživanja mora te zaštite i očuvanja morskog okoliša.⁴

Većina država koje su nekada imale ribolovnu zonu, proglasile su gospodarski pojas, koji sadržava, uz sva suverena prava ribolovne zone, još i ona prava koja imaju temeljem epikontinentalnog pojasa. Pored toga, stekle su i jurisdikciju u znanstvenom istraživanju i očuvanju vođa iznad toga pojasa. Dakle, ribolovna zona nije suprotna gospodarskom pojasu, nego obuhvaća samo dio prava koje obalna država ima temeljem gospodarskog pojasa u istome morskome prostoru.⁵ Iz spomenutog proizlazi kako su ribolovne zone preteča gospodarskog pojasa. Iako se predviđalo kako ribolovne zone nemaju budućnost, ovaj pojas i nadalje postoji u pravu mora. Ipak, ribolovna zona danas mijenja svoj pravni režim jer se sada razlikuje od dva ranije koncepta ribolovne zone (ribolovne zone od 12 nm i isključivog ribolovnog pojasa maksimalne širine od 200 nm) i približava se konceptu gospodarskog pojasa. Naime, kada su se proglašavale ribolovne zone od 12 nm, bile su poznate samo četiri slobode otvorenog mora temeljem Ženevske konvencije o otvorenom moru iz 1958., koja je stupila na snagu 30. rujna 1962. Od tih sloboda, sloboda ribolova je bila isključena iz ribolovne zone izvan teritorijalnog mora jer se smatralo kako bi aktivnosti u svezi ribolova trebale biti pod jurisdikcijom obalne države, dok su ostale tri slobode otvorenog mora

³ Prema: Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011), prepared by the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Office of Legal Affairs, United Nations, http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summary_of_claims.pdf (1. travnja 2015.); na ovoj stranici dostupni su tekstovi svih nacionalnih propisa.

⁴ Prema Konvenciji UN-a o pravu mora iz 1982. godine, svaka priobalna zemlja ima pravo proglasiti gospodarski pojas, i to su do sada već učinile gotovo sve priobalne države u Crnom moru, Baltičke države, države u Karipskome moru i neke druge zemlje. U Sredozemlju su to, zbog protivljenja Italije, napravile samo Egipat i Malta. Svaka priobalna država ima pravo i na epikontinentalni pojas, no on pruža samo pravo na istraživanje i iskorištavanje prirodnih bogatstava morskog dna i podzemlja, dok gospodarski pojas daje pravo na gospodarenje svim živim i neživim prirodnim bogatstvima u moru, ali i pravo nadzora na morskog površini.

⁵ Više vidi: IBLER, V., Isključiva gospodarska zona, Pomorski zbornik, Knjiga 21, Rijeka, 1983., str. 27-29.

(sloboda plovidbe, preleta i polaganja podmorskih kabela i cjevovoda) ostale u ribolovnoj zoni. Jednako vrijedi za ribolovnu zonu maksimalne širine 200 nm koja je postojala prije Treće konferencije UN o pravu mora i bila proglašena u latinoameričkim, azijskim i afričkim državama, s jedinom razlikom u proširenju zone s 12 nm na 200 nm. Što se tiče suvremene ribolovne zone, osim širine zone (od 12 nm na 200 nm) promijenila se i pravna priroda iste pri čemu se promjene uglavnom odnose na razvoj pravnih propisa država i dvije nove slobode otvorenog mora u skladu s Konvencijom o pravu mora, odnosno slobodi izgradnje umjetnih otoka i drugih uređaja te slobode znanstvenog istraživanja.

Postavlja se pitanje zbog čega države i dalje imaju proglašenu ribolovnu zonu, s obzirom da prava i jurisdikcija obalne države u gospodarskom pojasu može potpuno zadovoljiti zahtjeve i interese obalne države. Razlog proglašenja ribolovne zone, a ne i gospodarskog pojasa, mogla bi biti prava u pogledu ribolova. Naime, postoje mišljenja kako su ribolov i aktivnosti u svezi istog u ribolovnoj zoni pod isključivom jurisdikcijom i kontrolom obalne države pa time da ne postoji obveza obalne države dati pristup drugim državama višku ribljeg fonda.⁶ Međutim, iz čl. 62. (2), 69. i 70. Konvencije UN-a o pravu mora, propisana je obveza obalnih država da kroz sporazume uz određene uvjete, daju drugim državama pravo sudjelovanja u iskorištavanju dopustivog ulova naročito vodeći računa o državama koje nemaju morskou obalu i onima u nepovoljnom geografskom položaju.⁷ Zbog toga su u svezi postojanja propisane obveze obalne države da dozvoli pristup višku ribljeg fonda različita mišljenja u međunarodnom pravu, a pravo pristupa živim bogatstvima u isključivom gospodarskom pojasu se vrlo rijetko navodi i u zakonima obalnih država. Druge moguće razloge proglašenja ribolovne zone, a ne gospodarskog pojasa, neki autori vide u tome što prava u epikontinentalnom pojasu, zajedno s isključivim pravima nad

⁶ Vidi: KWIATKOWSKA, B., The 200 mile EEZ in the new Law of the Sea, Publications on Oceans Development, Nijhoff, Dordrecht, 1989, n. 159. str. 44.

⁷ O pravima takvih država, vidi više: MARVAHABI, F., The Rights of the Land-Locked and Geographically Disadvantaged States in the Exploitation of Marine Fisheries, (1979), Netherlands International Law Review, 26:130-162.

živim bogatstvima, osiguravaju obalnoj državi sva prava koja bi uživala i temeljem gospodarskog pojasa.⁸ Pored toga, obalna država u ribolovnoj zoni primjenjuje odredbe o gospodarskom pojasu, bilo kao pravilo običajnog međunarodnog prava, bilo kao stranka Konvencije UN-a o pravu mora bez donošenja novih pravnih propisa (kao što je npr. slučaj s Ujedinjenim Kraljevstvom) ili pak u odnosu prema ribolovu proglašava ribolovnu zonu, a za druge namjene gospodarski pojas (kao npr. Belgija). Jedan od razloga daljnjeg postojanja ribolovne zone mogao bi biti i u nemogućnosti ili nedostatku volje zakonodavca da prihvati i donese nove propise kojima bi se ribolovne zone pretvorile u gospodarski pojas.

3. RIBOLOVNE ZONE U NACIONALNIM PROPISIMA DRŽAVA EUROPSKE UNIJE / Fishing zones in national regulations of the European Union States

Ribolovnu zonu danas u svijetu proglasilo je petnaest država, a pet od njih imaju obale na Sredozemnom moru (Alžir, Libija, Malta, Španjolska i Tunis). Od država članica Europske unije, ribolovnu zonu imaju Belgija, Danska, Finska, Irska, Malta, Španjolska i Ujedinjeno kraljevstvo⁹, a u Europi je još ima Norveška.

Neki oblik zaštićene zone, a najčešće je riječ o isključivom gospodarskom pojasu, dosad su od europskih zemalja proglasile Belgija, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Irska, Latvija, Nizozemska, Njemačka, Poljska, Portugal, Švedska i Ujedinjeno Kraljevstvo. Od zemalja koje imaju izlaz samo na Mediteran, to su učinile Bugarska, Rumunjska, Španjolska i Malta. Samo ekološku komponentu proglasile su Italija, Francuska i Slovenija.¹⁰ Hrvatska je proglasila zaštićeni ekološko-ribolovni pojas.

Države koje imaju proglašene ribolovne zone u Europi mogu biti podijeljene u četiri kategorije: one

koje su proglasile većinu prava koja im pripadaju temeljem gospodarskog pojasa u svojoj ribolovnoj zoni (npr. Ujedinjeno Kraljevstvo); države koje su proglasile ribolovnu zonu bez dodatnih prava koja im pripadaju temeljem gospodarskog pojasa (npr. Danska za Faroe Islands, Norveška za Svalbard i Jan Mayen i Španjolska); države koje su uspostavile gospodarski pojas bez da su u cijelosti ukinule pravni režim ribolovne zone (npr. Belgija) i one države koje će uskoro pretvoriti ribolovnu zonu u gospodarski pojas (npr. Irska, Danska, Finska i Španjolska).¹¹

Temelj reguliranja ribarstva u Europskoj uniji (EU) postavljen je Zajedničkom ribarskom politikom (ZRP), koja se provodi u ribarskim vodama Zajednice koje obuhvaćaju morski prostor u kojem su države članice proglasile gospodarski pojas ili ribolovni pojas, a čiji je cilj zaštita i očuvanje raspoloživih morskih bogatstava te omogućavanje racionalnog i odgovornog iskorištavanja tih bogatstava na održivoj osnovi.¹² ZRP upravlja ribarstvom i akvakulturom, a temelji se na člancima 38-43. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).¹³ EU ima 1 200 luka i najveću trgovačku mornaricu na svijetu, a 90% vanjske trgovine EU-a i 40 % unutarnje trgovine odvija se morskim putem. U skladu sa zaključkom studije koju je financirala Europska komisija o financijskim prednostima i troškovima proglašenja morskih zona na Mediteranu, bilo gospodarskog pojasa u punom smislu riječi, bilo njegovih pojedinih elemenata, poput zaštićenih ribolovnih, ekoloških, arheoloških i sl. područja, obalnim članicama EU preporučuje se uvođenje zaštićenih zona na Mediteranu.

Na osnovu temeljnog propisa ZRP-a, Uredbe Vijeća Europe br. 3760/92 od 20. prosinca 1992., kojim je uspostavljen sustav zajednice za ribarstvo i marikulturu, Vijeće EU može određivati uvjete pristupa ribarskim vodama i ribljim bogatstvima Zajednice

(danas: Unije), tehničke osobine ribarskih alata, zone ograničenog ili zabranjenog ribolova, dopustivi ulov i kvote pojedinih država, broj i vrstu ribarskih brodova ovlaštenih za ribolov, najmanju veličinu i težinu ulovljene ribe i drugo.¹⁴ EU tek djelomično provodi mjere očuvanja ribljih bogatstava u Sredozemlju. EU je 9. listopada 2002. prihvatila Akcijski plan za očuvanje i održivo iskorištavanje ribljih bogatstava Sredozemlja, u skladu s osnovnim dokumentom programa reforme ZRP-a iz 2002. *Roadmap*.¹⁵ U nastavku se iznosi pregled država Europske unije (abecednim redom, osim Hrvatske koja je izdvojena u posebno poglavlje) koje imaju proglašenu ribolovnu zonu, širina iste te akti kojima je regulirana.

3.1. Belgija / Belgium

Belgija je proglasila ribolovnu zonu 1978. i proširila granice s 12 nm do crte sredine.¹⁶ Ribarenje unutar 12 nm rezervirano je isključivo za belgijske ribare i, pod određenim uvjetima, za francuske i nizozemske ribare. Izvan 12 nm, vrijedi opće načelo slobodnog pristupa. U području između 3 i 12 nm, nizozemskim ribarima je dozvoljeno loviti sve riblje vrste, a francuski ribari smiju loviti haringe.¹⁷ Ugovor o Ekonomskoj Uniji zemalja Beneluxa (1958.) dozvoljava nizozemskim ribarima ribarenje unutar 3 nm, dok je Belgijsko-francuskim Sporazumom (1975.) dozvoljeno Francuzima loviti haringe u teritorijalnom moru Belgije, između 3 i 6 nm, i to brodovima tonaže ispod 60 t ili motora do 400 konjskih snaga i unutar 3 nm brodovima tonaže do 35 t ili motora do 35 konjskih snaga. Belgija je ustanovila gospodarski pojas bez ukidanja postojeće pravne regulative koja se odnosi na ribolovnu zonu, a koja se primjenjuje na žive resurse u gospodarskom pojasu. Teritorijalno more je 12 nm, vanjski pojas 24 nm, gospodarski pojas je određen koordinatama, epikontinentski pojas do granice sa susjedima. Gospodarski

⁸ Vidi: CHURCHILL, R.R. & LOWE, A.V., *The Law of the Sea*, 3rd ed., Manchester University Press, Manchester, UK, 1999, p. 161.

⁹ *Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011)*, op.cit. (bilj. 3.)

¹⁰ Na Mediteranu ribolovne zone imaju još i Alžir, Libija, i Tunis, a gospodarski pojas Egipat i Sirija. Na Crnome moru gospodarski pojas imaju i Rusija, Ukrajina i Turska; vidi više: BARIĆ PUNDA, V., RUDOLF, D., ml., *Pravo mora - dokumenti, mišljenja znanstvenika, komentari*, Split, Pravni fakultet u Splitu, 2007., str. 367-368.

¹¹ KVINIKHIDZE, S., *Contemporary Exclusive Fishery Zones or Why Some States Still Claim an EFZ; The International Journal of Marine and Coastal Law* 23 (2008), 271-295.; Ove informacije mi je g. Kvinikhidze ljubazno iznio navodeći kako je do rezultata istraživanja došao u razgovoru sa stručnim osobama iz ministarstva vanjskih poslova nekih država koje imaju ribolovnu zonu.

¹² vidi: www.europa.eu.int/com/fisheries/doc_et_publications/factsheets/facts/en/pcp2_2.htm (15. travnja 2015.)

¹³ Glava III. Poljoprivreda i ribarstvo, Ugovora o funkcioniranju Europske unije 2010/C 83/01.

¹⁴ TURKALJ, K., *Reforma zajedničke ribarske politike Europske zajednice s naglaskom na problematiku širenja jurisdikcije na moru*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, br. 53 (3-4), god. 2003, str. 875-913.

¹⁵ Više vidi: RUDOLF, D., ml., *Europska unija i očuvanje ribljih bogatstava u Jadranu*, Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu, god. 45., 4/2008, str. 779-795.

¹⁶ Vidi: *FAO Database for state legislation on fisheries*, www.fao.org.

¹⁷ Council Regulation (EC) No 2371/2002 of 20 December 2002 on the conservation and sustainable exploitation of fisheries resources under the Common Fisheries Policy; <http://eur-lex.europa.eu/leg> (1. svibanj 2015.).

pojas je uspostavljen zakonom od 22. travnja 1999., *Belgium Act concerning the exclusive economic zone of Belgium in the North Sea*.¹⁸ U poglavlju III. ovog Zakona, u odnosu prema životnim resursima i ribarstvu, usklađuju se određeni zakoni iz oblasti ribarstva s tim što isti nisu opozvani. Tako čl. 10. poglavlja III. određuje da se mijenja čl. 1. Zakona od 10. listopada 1978. kojim je proglašena ribolovna zona Belgije na način da isti sada glasi: „Čl. 1.: Ribolovna zona bit će uspostavljena izvan teritorijalnog mora Belgije i to unutar granica isključive ekonomske zone.“ Ostale izmjene članaka Zakona iz 1978. odnose se na primjenu i provedbu zakona u skladu s člankom 73. Konvencije o pravu mora koja se tiče provedbe zakona i drugih propisa obalne države u gospodarskom pojasu. Belgija je primjer države s povezanom pravnom regulativom koja se odnosi na ribolovnu zonu i isključivi ekonomski pojas budući u ribolovnoj zoni, Belgija primjenjuje izmijenjeni Zakon o ribolovnoj zoni u odnosu prema živim resursima i ribolovu, a za ostalo, propise koji se odnose na isključivi ekonomski pojas.

3.2. Danska / Denmark

Danska je članica Europske unije od 1. siječnja 1973.g., čine je poluotok Jylland i arhipelag više od 400 otoka, od kojih su 72 nastanjena. Obalna crta dugačka je 7314 km, teritorijalno more Danske je 12 nm (jednako i za Farske otoke i Grenland), vanjski pojas 24 nm, epikontinentski pojas do dubine 200 m ili do točke iskorištavanja, gospodarski pojas 200 nm ili do granice sa susjedima (također uokolo Grenlanda), a ribolovna zona Danske je 200 nm za Grenland i Farske otoke. Ribolovna zona od 200 nm proglašena je 1976.¹⁹, tako da ribolovni teritorij, osim unutrašnjih voda, obuhvaća vode duž obale Danske, ograničene linijom koja je širine 200 nm od polaznih crta. Ukoliko nije drukčije ugovoreno, crta razgraničenja ribolovnog teritorija, u odnosu prema državama čije su obale na udaljenosti manjoj od 400 nm nasuprot obalama Danske ili su susjedne Danskoj, bit će crta koja je na svakom mjestu jednaka najbližoj polaznoj točki

¹⁸ Zakon je objavljen na www.un.org/Depts/los/index.htm, United Nations, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: legislation and treaties (database), Belgium, kao i na www.staatsblad.be. (10. lipnja 2015.).

¹⁹ Act No. 597 of 17 December 1976 on the Fishing Territory of the Kingdom of Denmark, stupio na snagu 1. siječnja 1977.

na obalama obje države (središnja linija). Dekretom br. 598 od 21. prosinca 1976. određena je ribolovna zona za Farske otoke širine 200 nm, a aktom *Executive Order No. 629* od 22. prosinca 1976. ribolovna zona Grenlanda širine 200 nm.²⁰

3.3. Finska / Finland

Finska je zakonom *Fishing Zone Act 1974* (Act No. 839) ustanovila ribolovnu zonu širine 8 nm od vanjske granice teritorijalnog mora, koja nije prelazila teritorijalno more druge države i nije prelazila crtu dogovorenu sa Sovjetskim Savezom 1965. i crtu sredine razgraničenja teritorijalnog mora Švedske i teritorijalnog mora Finske. Time je Finska stekla isključivo pravo nadzora i upravljanja ribarenjem u zoni. Naime, od 1968.g. ribolov švedskih i sovjetskih ribarica počeo je predstavljati prijetnju očuvanju ribljeg fonda u Baltičkom moru, koje je bilo tradicionalno mjesto izlova finških ribara. U odnosu prema ribolovnim pravima u zoni, propisano je kako će se odredbe o morskom ribarstvu primjenjivati izvan granica u smislu čl. 2. ovog Zakona. Ovo se odnosi također na ribarenje za domaću potrošnju i rekreacijske svrhe stanovništva Švedske, Norveške, Islanda i Danske, a druga prava stranog ribolova će biti propisana Uredbom. Nadzor nad primjenom i pridržavanjem propisa i drugih pravila izdanih na temelju akta, bit će zadatak graničnih policajaca, policije i carinskih službenika. Ovaj je zakon izmijenjen s *Act amending the Finnish Fishing Zone Act 1974* (No. 1140). od 8. prosinca 1994., a opozvan s *Act on the Exclusive Economic Zone of Finland* od 26. studenog 2004.²¹ Ribolovna zona Finske definirana je koordinatama.²²

3.4. Irska / Ireland

Dužina obale Irske je 1448 km, teritorijalno more je 12 nm, vanjski pojas

²⁰ Decree No. 598 of 21 December 1976 - The Fishing Territory of the Faroe Islands; Executive Order No. 629 of 22 December 1976 - The Fishing Territory of Greenland; Izmjene: Decree No. 241 of 30 April 2002; Decree to Amend the Decree on the Fishing Territory of the Faroe Islands (vidi: Law of the Sea Bulletin No. 68); Decree to Amend the Decree on the Fishing Territory of the Faroe Islands, Decree No. 241 of 30 April 2002 (Law of the Sea Bulletin No. 68); Decree amending the Decree on the fishing territory off the Faroe Islands, 17 September 2009 (Law of the Sea Bulletin No. 71).

²¹ Zakon o isključivoj ekonomskoj zoni Finske vidi u „Law of the Sea Bulletin“, N. 57, United Nations 2005, str. 106-116 ili na <http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/FIN.htm>.

²² Prema Table of Claims to Maritime Jurisdiction (as at 15 July 2011), op.cit. (bilj. 3.)

24 nm, gospodarski pojas 200 nm, granice epikontinentskog pojasa utvrđene su koordinatama, a ribolovna zona je 200 nm. S obzirom da je Irska otok, ribolov je oduvijek bio ekonomski i društveno važan za Irsku osiguravajući prehranu stanovništva. Kroz 20. st. povećani izlov ribe i zagađenje mora doveli su neke riblje fondove do ruba izumiranja što je iziskivalo pravno uređenje ribolova. Danas se interesi irskih ribara, ribarskih organizacija i konzumenata ribljih proizvoda potpomažu kroz ZRP EU. Od 1977., kada je Irska proširila granice ribolovne zone na 200 nm, Irska je proglasila samo ribolovnu zonu bez dodatnih prava koje bi imala temeljem gospodarskog pojasa s tim da ima pravo, kao rezultat Konvencije o pravu mora, pretvoriti sadašnjih 200 nm ribolovne zone u gospodarski pojas.²³ Kako bi uživala druga prava (osim ribolovnih prava) u ribolovnoj zoni, Irska nije povezala prava iz epikontinentalnog pojasa i prava režima ribolovne zone, ali je smatrala kako je potrebno donijeti poseban zakon za uspostavu gospodarskog pojasa. Iako je Irska proglasila ribolovnu zonu, ona također prihvaća i izražava važnost prava i obveza obalne države i drugih država u gospodarskom pojasu (gospodarske aktivnosti, znanstvena istraživanja i zaštita od onečišćenja). Irska je Zakonom iz 2006.²⁴, proglasila gospodarski pojas, temeljem Konvencije o pravu mora.²⁵

3.5. Malta / Malta

Malta je jedna od najmanjih i najgušće naseljenih država na svijetu, ali veliki značaj pridaje pitanjima vezanim uz svoje morske prostore, posebno kvalitetnom gospodarenju morskim bogatstvima. Za malteški način života, prehrane te potrebe razvijenog turizma, ribarstvo ima veliko socijalno i kulturno značenje.²⁶ Malta je pristupila EU 1. svibnja 2004.g.

Ribolovna zona Malte od 12 milja uz teritorijalno more od 6 milja ustanovljena je 1971., a granice zone proširene su 1975. g. do 20 milja. Tijekom Treće Konferencije UN-a o pravu mora (1973-1982), Malta je

²³ SYMMONS, C.R., Ireland and the Law of the Sea, 2nd ed., Round Hall Sweet Maxwell, Dublin, 2000, p.169.

²⁴ Sea Fisheries and Maritime Jurisdiction Act (No. 8, 2006), vidi: FAO Database for state legislation on fisheries, www.fao.org.

²⁵ Vidi više: SYMMONS, C.R., Current Legal Developments: Two New Maritime Zones Claimed by Ireland, 2007, International Journal of Marine and Coastal Law 22(1): 177-181.

²⁶ Vidi više: BLAKE, G. H., Coastal State Sovereignty in the Mediterranean Sea: The Case of Malta, GeoJournal, 1997., Vol. 41, no. 2, str. 177.

propisima odredila nove granice svojih morskih prostora. U skladu sa Zakonom br. XXIV od 21. srpnja 1978. uz teritorijalno more široko 12 milja te vanjski pojas do 24 milje, Malta je proglasila i ribolovnu zonu koja se prostire do udaljenosti od 25 milja od polaznih crta. Ribolovna zona je dakle uspostavljena propisom *Territorial Waters and Contiguous Zone Act, No. XXXII* iz 1971, izmijenjen zakonima br. XLVI od 1975, XXIV iz 1978, XXVIII iz 1981 i iz 2002.²⁷

Temeljni propis koji se odnosi na ribolovnu zonu Malte je članak 3(2). spomenutog zakona iz 1978., na koji upućuje i Akt br. X usvojen 26. lipnja 2005. godine.²⁸ Propisima o ribolovnoj zoni Malte predviđen je najveći dio prava koja obalna država ima u okviru pravnog režima gospodarskog pojasa, u skladu s člankom 56. Konvencije UN-a o pravu mora iz 1982. U toj zoni koja nije funkcionalno ograničena samo na ovlasti države vezane uz živa morska bogatstva, Malta provodi sve mjere očuvanja i gospodarenja predviđene zajedničkom ribarskom politikom EU, ali i stroga pravila o ograničenju pristupa drugih država članica kojim mjerama se zapravo ostvarila potpuna zaštita domaćeg ribolova. Pristup ribarskih brodova u ribolovnu zonu Malte ograničen je u skladu s pravilima koja se odnose na broj i tehnička svojstva plovila, veličinu i snagu, zabranjene su i određene vrste mreža i sl., a mjere su propisane na način da bez diskriminacije ostali brodova EU, u tom prostoru mogu loviti pod istim uvjetima i na sličnim plovilima kao i Maltežani.

3.6. Španjolska / Spain

Španjolska je članica EU od 1. siječnja 1986.g. Kraljevskim dekretom 1315/1997²⁹, proglasila je 1. kolovoza 1997.g. zaštićeni ribolovni pojas (*zona de protección pesquera*) širine 37 milja mjereno od vanjske granice teritorijalnog mora ispred sredozemnih obala Španjolske. Ovo proglašenje značilo je prekretnicu u odnosu država članica EU prema pitanju širenja jurisdikcije u Sredozemlju. U preambuli dekreta je, naime, istaknuto kako je proširenje nadležnosti nad ribolovnim resursima izvan teritorijalnih

voda, nužan korak k osiguranju adekvatne i učinkovite zaštite ribolovnih resursa. Naglašeno je da granica od 12 milja ispred španjolskih obala posljednjih godina ne pruža dovoljnu zaštitu živih bogatstava s obzirom na snažan porast njihovog iskorištavanja, posebno od brodova država izvan Sredozemlja koji često, bez kontrole love ribu i na udaljenosti od 12 morskih milja od obalnog područja. Pretjerano iskorištavanje ribljih resursa zahtijeva mjere u svrhu izbjegavanja uništenja riblje populacije u Sredozemnom moru, a koje se ne mogu primijeniti sve dok su ograničene na područje od 12 morskih milja teritorijalnog mora. Španjolska je kao pravni temelj uspostavljanja novog pojasa u Sredozemlju navela Konvenciju UN-a o pravu mora ističući kako će u njemu ostvarivati suverena prava radi očuvanja i gospodarenja živim morskim bogatstvima, kao i kontrolu ribolovnih djelatnosti. Istaknuto je da proglašenje toga pojasa neće utjecati na mjere zaštite i očuvanja resursa koje je usvojila ili će usvojiti EU.

Zaštićeni ribolovni pojas Španjolske prostire se do udaljenosti od 49 milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora. Crtu razgraničenja predstavlja ekvidistanca, koja razdvaja morske prostore između Španjolske (uključujući Balearske otoke) i Alžira i Italije (čije obale leže sučelice), te Francuske (s čijom obalom međusobno graniči)³⁰, dok nije ustanovljen zaštićeni ribolovni pojas u Alboranskom moru.

Smatrajući španjolski pristup odgovarajućim rješenjem, EU je 2002. g. u dokumentu kojim se uređuje Akcijski plan Zajednice za očuvanje i održivo iskorištavanje ribolovnih resursa u Sredozemnom moru, zagovarala proglašenje zaštićenih ribolovnih zona do 200 nautičkih milja, kako bi se poboljšalo upravljanje ribarstvom na Mediteranu. Naglašena je činjenica da će uspostava takvih zona olakšati nadzor i značajno pridonijeti borbi protiv ilegalnog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova.

3.7. Ujedinjeno Kraljevstvo (UK) / United Kingdom

Premda je Ujedinjeno kraljevstvo (UK), uz Dansku i Španjolsku treća najvažnija ribarska zemlja u EU, ribarstvo već više godina opada zbog širenja teritorijalnih voda nekih država na 200 morskih milja (između ostalog ribarski rat s Islandom 1975.), otvaranja britanskih teritorijalnih voda drugim članicama EU i određivanja godišnjih kvota u okviru zajedničke ribarske politike EU. UK se sastoji od Engleske, Walesa, Škotske (koji zajedno čine Veliku Britaniju) i Sjeverne Irske, okružena je Sjevernim morem, Engleskim kanalom i Atlantskim oceanom. Ribolovna zona je 12 nm (Guernsey) i 200 nm (UK, Anguilla, Britanska Prekomorska Područja u Indijskom Oceanu, Britanski Djevičanski Otoci, Cayman Islands, Falklandski Otoci, Monserrat, Sveta Helena i Turks i Caicos).³¹ UK je 1977.g. proširila ribolovnu zonu na 200 nm, a prethodno je 1964.g. bila ustanovljena širina ribolovne zone 12 nm. Naime, porast jednostranih zahtjeva obalnih država za ribolovnom zonom, potakla je britansku vladu na sazivanje konferencije o tom pitanju, koja je rezultirala prihvaćanjem Europske konvencije o ribolovu 1964. Ista je predviđala 6 plus 6 pristup, dakle, 6 nm ribolovnu zonu u kojoj je ribolov rezerviran za britanske brodove i 6 milja vanjsku zonu u kojoj brodovi drugih zemalja koje su tradicionalno lovile u tom prostoru dobivaju posebnu dozvolu od UK da to i dalje rade. Ova konvencija iz 1964. implementirana je u Zakon *Fishery Limits Act* 1964. Jasan i uporan trend prema 200 nm ribolovnom zonom na Trećoj konferenciji UN-a o pravu mora je prepoznat i UK je proširila svoje granice ribolovne zone na 200 nm u *Fishery Limits Act* 1976. Ribolovnu zonu UK ima uglavnom zbog povijesnih razloga. Naime, kada je planirala proširenje jurisdikcije u pogledu ribolova na 200 nm u 1976.g., u koordinaciji s ostalim članicama današnje EU, postojale su određene rezerve prema jurisdikciji obalne države u isključivom gospodarskom pojasu koje se odnose na kontrolu onečišćenja i istraživanja prilikom pregovora na III. Konferenciji UN-a o pravu mora.³² Otad je UK proglasila

²⁷ http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/MLT_1971_Act.pdf (10. lipnja 2015.).

²⁸ Act in the Fishing Waters (Designation) and Extended Maritime Jurisdiction Act, 2005., www.doigov.mt/en/bills/2005/Bill151.pdf

²⁹ Royal Decree No.1315/1997 of 1 August 1997, *Law of the Sea Bulletin*, No. 36, 1998., str. 47., izmijenjen s Royal Decree No.431/2000 of 31 March 2000.

³⁰ List of geographical coordinates of points constituting the delimitation made by Spain of the Fisheries Protection Zone in the Mediterranean Sea, established by Royal Decree 1315/1997 of 1 August 1997, *Law of the Sea Bulletin*, No. 37., 1998., str. 80. Ispravljenu listu Španjolska je dostavila Ujedinjenim narodima 2000. godine, *Law of the Sea Bulletin*, No. 43, 2000., str. 101.

³¹ RUDOLF, D., op. cit. (bilj. 1.), str. 794-796.

³² Vidi više: BIRNIE, P., Maritime Policy and Legal Issues, Impact of the LOS Convention and UNCED on UK Maritime Law and Policy, *Marine Policy* 1994 18 (6) 483-493; CHURCHILL, RR. & LOWE, A., *The Law of the Sea*, Manchester University Press, Manchester, 1988, posebno poglavlja 'The Exclusive Economic Zone', str. 133; 'Fishing', str. 223.

većinu prava koja obalna država uživa u pogledu istraživanja i onečišćenja u svojem gospodarskom pojasu temeljem Konvencije o pravu mora.

4. HRVATSKI ZAŠTIĆENI EKOLOŠKO-RIBOLOVNI POJAS / *Croatian protected ecological- fishing zone*

Hrvatska je 2003. Odlukom o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru³³ proglasila iznad svojega epikontinentskog pojasa zaštićeni ekološko-ribolovni pojas (ZERP). Hrvatski parlament je već pri proglašenju ZERP-a njegovu primjenu odgodio na godinu dana³⁴, a u lipnju 2004. donio je Odluku o dopuni Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru³⁵ prema kojoj će za zemlje članice EU primjena toga pravnog režima započeti nakon sklapanja Ugovora o partnerstvu u ribarstvu između Europske zajednice i Republike Hrvatske. Hrvatski sabor je u prosincu 2006. donio odluku da primjena ZERP-a za države članice Europske unije započinje 1. siječnja 2008.³⁶ U ožujku 2008. ponovno je donesena odluka da se ZERP neće primjenjivati na države članice Europske unije od dana 15. ožujka 2008. godine do zajedničkog dogovora u EU duhu³⁷.

Odlukom iz 2003. o proširenju jurisdikcije na Jadranskom moru i to nakon višegodišnjeg zalaganja stručnjaka i zahtjeva ribara da Hrvatska uspostavi gospodarski pojas u nastavku teritorijalnog mora, nije proglašen gospodarski pojas, koji je već bio uređen propisima prvoga Pomorskog zakonika Republike Hrvatske iz 1994. godine³⁸, nego samo dio sadržaja toga međunarodnopravnog režima.³⁹ Proglašeni su sadržaji isključivoga gospodarskog pojasa koji se odnose na suverenapravaistraživanjaiskorištavanja,

³³ NN, br. 157/03.

³⁴ Talijanski autor T. Scovazzi tvrdi da jednogodišnja odgoda primjene ZERP-a i spremnost da iznese spor o granici pred međunarodna tijela, pokazuje volju Hrvatske za suradnjom u cilju postizanja sporazuma o morskoj granici; SCOVAZZI, T., *Recent Developments as Regards Maritime Delimitation in the Adriatic Sea*, u: *Maritime Delimitation*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston, 2006., str. 194.

³⁵ NN, br. 77/04.

³⁶ Odluka o izmjeni i dopunama Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru, NN, br. 138/06.

³⁷ Odluka o izmjeni Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru, NN, br. 31/08.

³⁸ Pomorski zakonik, NN, br. 17/94.

³⁹ O nužnosti i prednostima uspostavljanja gospodarskog pojasa vidi: VOKIĆ ŽUŽUL, M., *Republika Hrvatska i isključivi gospodarski pojas*, Zagreb, Novi informator, 2003.

čuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora, te jurisdikcija glede znanstvenog istraživanja mora i zaštite i očuvanja morskog okoliša. Dakle, izostavljena su suverena prava u pogledu drugih djelatnosti radi gospodarskog istraživanja i iskorištavanja pojasa, kao što je proizvodnja energije korištenjem vode, struja i vjetrova te jurisdikcijska ovlaštenja za podizanje i upotrebu umjetnih otoka, uređaja i naprava.⁴⁰ U Odluci je istaknuto kako Hrvatski sabor zadržava pravo po potrebi proglasiti i ostale sadržaje iz Glave IV. Pomorskog zakonika, koji se odnose na gospodarski pojas, u skladu s Konvencijom UN-a o pravu mora.

Kao razlozi proglašenja ovog pojasa istaknuti su zabrinutost Hrvatske zbog velike ugroženosti morskih bogatstava, nemogućnosti primjene mjera planiranja, ograničavanja i nadzora ribolova koji se u najvećoj mjeri odvija u dijelu Jadrana pod režimom otvorenog mora. Istaknuto je kako takva praksa ugrožava održivo gospodarenje ribljim bogatstvima, kao i njihovo održivo iskorištavanje, što šteti interesima Hrvatske i ostalih jadranskih država, a pogoduje ilegalnom, nereguliranom i neprijavljenom ribolovu. Kao jedan od najvažnijih razloga donošenja te odluke istaknuta je ekološka osjetljivost Jadrana.⁴¹

Iako je odgođena primjena ZERP-a, koji se ne razlikuje od sličnih zona uspostavljenih u Sredozemlju,⁴² na njegovo proglašenje negativno su reagirale Slovenija i Italija. Slovenija je isticala da se taj pojas ne može uspostavljati dok nije utvrđena konačna crta razgraničenja Hrvatske i Slovenije na moru, dok je Italija prosvjedovala prvenstveno zbog sužavanja prostora za ribolov svoje snažne flote. Prigovor je izrazila i EU, a primjedbe su uglavnom bile političkog karaktera.

Zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Hrvatske obuhvaća područje od vanjske granice teritorijalnog mora u smjeru pučine do njegove vanjske granice dopuštene

⁴⁰ Više o proširenju jurisdikcije obalnih država, vidi: MILOŠEVIĆ-PUJO, B., *Zaštita Jadrana proširenjem jurisdikcije obalnih država*, *Naše more*, 51 (1-2), 2004, str. 43-49.

⁴¹ Više o temeljnim pravnim aktima o očuvanju morskog okoliša u Hrvatskoj, vidi: BARIĆ PUNDA, V., GRABOVAC, I., *Pravni aspekti zaštite i očuvanja morskog okoliša*, *Pomorski zbornik*, 1998., br. 36, str. 186-188.

⁴² U Hrvatskoj se često podcjenjuje sadržaj ZERP-a; vidi: VUKAS, B., *Pomorski zakonik RH i međunarodno pravo mora*, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 1-2/2008, 58, str. 199-200.

općim međunarodnim pravom. Prema točki 5. Odluke o proširenju jurisdikcije iz 2003. granice će se utvrditi međunarodnim ugovorima o razgraničenju s državama čije obale leže sučelice ili bočno u odnosu prema hrvatskoj obali. U skladu s točkom 6. te Odluke do sklapanja međunarodnih ugovora o razgraničenju, vanjska granica zaštićenoga ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske privremeno će slijediti crtu razgraničenja epikontinentalnog pojasa uspostavljenju Sporazumom između SFRJ i Talijanske Republike o razgraničenju epikontinentalnog pojasa iz 1968. godine,⁴³ a u pogledu bočnog razgraničenja crtu koja slijedi smjer i nastavlja se na privremenu crtu razgraničenja teritorijalnog mora, kako je to utvrđeno Protokolom o privremenom režimu uz južnu granicu između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore iz 2001. godine.⁴⁴

EU je predlagala obalnim državama proširenje jurisdikcije radi suzbijanja prekomjernog i nekontroliranog ribolova te očuvanja morskog okoliša. Te ciljeve Hrvatska do danas nije ostvarila, iako joj nitko u svijetu nije osporio pravo na proširenje jurisdikcije u Jadranu.

Hrvatska je postala članicom EU 1. srpnja 2013. Ribarski brodovi EU, prvenstveno brojne talijanske ribarice i nadalje svakodnevno ribare u hrvatskoj zoni proširene jurisdikcije, a svi brodovi koji viju zastavu EU mogu i dalje slobodno, bez ikakvih ograničenja vezanih uz zaštitu morskog okoliša, ploviti tim područjem. Zbog toga bi Hrvatska morala osigurati da svi brodovi koji plove Jadranom poštuju općeprihvaćene međunarodne propise i standarde, hrvatske propise o suzbijanju onečišćenja mora, osigurati nadzor nad svojom ekološko-ribolovnom zonom te ostvariti financijske koristi ribarenja stranih ribara u prostoru vlastite jurisdikcije

ZAKLJUČAK / Conclusion

U pravu mora, koncept ribolovne zone obuhvaća tri tipa: ribolovnu zonu širine 12 nm, ribolovnu zonu širine do 200 nm koja je postojala prije Treće konferencije UN-a o pravu mora (1973-1982) te suvremenu ribolovnu zonu, također maksimalne širine 200 nm, ali različitog pravnog režima u odnosu premaa prethodnoj.

⁴³ Sporazum je potpisan u Rimu 8. siječnja 1968., stupio je na snagu 21. siječnja 1970., *Službeni list SFRJ, Dodatak, Međunarodni ugovori*, br. 28/1970. Hrvatsku obvezuje temeljem notifikacije o sukcesiji.

⁴⁴ Poblize o tome vidi: BARIĆ PUNDA, V., *Granice Republike Hrvatske na moru*, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 1998., br. 51-52, str. 736-738.

Postanak i razvoj ribolovne zone temelji se na pokušaju obalnih država da prošire i postignu isključivu kontrolu nad ribljim resursima izvan teritorijalnog mora, kao i utjecaju međunarodnih konvencija i konvencija UN-a o pravu mora. Iz rezultata ovoga istraživanja proizlazi da i dalje postoje države koje imaju proglašenu ribolovnu zonu, a ne gospodarski pojas, koji pak uključuje ne samo isključiva prava ribolova obalne države, već i druga prava, jurisdikciju i gospodarske aktivnosti. Za razliku od suverenih prava obalne države u gospodarskom pojasu, prava u ribolovnoj zoni su ograničena na istraživanje, eksploataciju, upravljanje i očuvanje ribolovnih resursa. Uspostavom ribolovne zone smanjuje se područje otvorenog mora, čime se utječe i na izmjenu prava pristupa određenom ribolovu, pri čemu se gubitak pristupa lovištima koja su prije bila dio otvorenog mora može prevladati sklapanjem sporazuma o ribarstvu te prepoznavanjem povijesnih ribarskih prava plovila određene države. Zbog toga je teško predvidjeti ima li koncept ribolovne zone budućnost u pravu mora ili će nestati. Činjenica da u svijetu petnaest država ima proglašenu ribolovnu zonu pokazuje opravdanost iste i da ova zona i dalje postoji bez obzira na pravo svake priobalne zemlje da u skladu s Konvencijom UN-a o pravu mora iz 1982. proglasi gospodarski pojas. Zbog spomenutog je bitno, a s obzirom da rezultati ovog istraživanja upozoravaju na različito legislativno uređenje ribolovnih zona, kao i na nužnost zaštite interesa obalnih država u ovim područjima mora, multidisciplinarnim pristupom pratiti razvoj i buduće reguliranje ovih zona, kako u Europi, tako i u svijetu.

Aneks / Annex

Tablica 1. Prikaz država Europske unije koje imaju proglašenu ribolovnu zonu⁴⁵

Table 1 The review of European Union States which declared fishing zone

Država State	Gospodarski pojas (Exclusive Economic Zone, EEZ)	Ribolovna zona (Exclusive Fishery Zone, EFZ)
Belgija	Definiran koordinatama	Podudara se s EEZ
Danska	200 nm	200 nm (za Greenland i Faroe Islands)
Finska		Definirana koordinatama
Irska	200 nm	200 nm
Malta		25 nm
Španjolska	200 nm (u Atlantskom oceanu)	Definirana koordinatama (na Mediteranu)
Ujedinjeno Kraljevstvo	200 nm (Bermuda, Pitcairn Island, South Georgia i South Sandwich Islands)	200 nm (UK, Anguilla, British Indian Ocean Territory, British Virgin Islands, Cayman Islands, Falkland Islands, Monserrat, St. Helena and Dependencies, Turks i Caicos Islands) i 12 nm (Guernsey)
Hrvatska		Definirana koordinatama

LITERATURA / References

- [1] Barić Punda, V., Granice Republike Hrvatske na moru, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 1998., br. 51-52.
- [2] Barić Punda, V., Grabovac, I., Pravni aspekti zaštite i očuvanja morskog okoliša, Pomorski zbornik, 1998., br. 36.
- [3] Barić Punda, V., Rudolf, D., ml., Pravo mora - dokumenti, mišljenja znanstvenika, komentari, Split, Pravni fakultet u Splitu, 2007.
- [4] Birnie, P., Maritime Policy and Legal Issues, Impact of the LOS Convention and UNCED on UK Maritime Law and Policy, Marine Policy 1994 18 (6) 483-493. [http://dx.doi.org/10.1016/0308-597X\(94\)90070-1](http://dx.doi.org/10.1016/0308-597X(94)90070-1)
- [5] Blake, G. H., Coastal State Sovereignty in the Mediterranean Sea: The Case of Malta, GeoJournal, 1997., Vol. 41, no. 2. <http://dx.doi.org/10.1023/A:1006849310995>
- [6] Churchill, R.R. & Lowe, A., The Law of the Sea, Manchester University Press, Manchester, 1988.
- [7] Churchill, R.R. & Lowe, A.V., The Law of the Sea, 3rd ed., Manchester University Press, Manchester, UK, 1999.
- [8] Degan, V. Đ., Razgraničenja morskog prostora u međunarodnoj sudskoj i arbitražnoj praksi, Uporedno pomorsko pravo, 1994., br. 141-144.
- [9] Ibler, V., Isključiva gospodarska zona, Pomorski zbornik, Knjiga 21, Rijeka, 1983., str. 27-29.
- [10] Kvinikhidze, S., Contemporary Exclusive Fishery Zones or Why Some States Still Claim an EFZ; The International Journal of Marine and Coastal Law 23 (2008), 271-295. <http://dx.doi.org/10.1163/092735208X272238>
- [11] Kwiatkowska, B., The 200 mile EEZ in the New Law of the Sea, Publications on Oceans Development, Nijhoff, Dordrecht, 1989, n. 159.
- [12] Marvahabi, F., The Rights of the Land-Locked and Geographically Disadvantaged States in the Exploitation of Marine Fisheries, (1979), Netherlands International Law Review, 26:130-162. <http://dx.doi.org/10.1017/S0165070X00017927>
- [13] Milošević-Pujo, B., Zaštita Jadrana proširenjem jurisdikcije obalnih država, Naše more, 51 (1-2), 2004.
- [14] Rudolf, D., Morski gospodarski pojas u međunarodnom pravu, Književni krug, Split, 1998.
- [15] Rudolf, D., Enciklopedijski rječnik međunarodnoga prava mora, Matica Hrvatska, Zagreb 2012.
- [16] Rudolf, D., ml., Europska unija i očuvanje ribljih bogatstava u Jadranu, Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu, god. 45., 4/2008.
- [17] Scovazzi, T., Recent Developments as Regards Maritime Delimitation in the Adriatic Sea, u: Maritime Delimitation, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston, 2006. <http://dx.doi.org/10.1163/ej.9789004150331.1-254.68> <http://dx.doi.org/10.1163/ej.9789004152731.i-246.66>
- [18] Symmons, C.R., Current Legal Developments: Two New Maritime Zones Claimed by Ireland, 2007, International Journal of Marine and Coastal Law 22(1): 177-181. <http://dx.doi.org/10.1163/157180807781475254>
- [19] Symmons, C.R., Ireland and the Law of the Sea, 2nd ed., Round Hall Sweet Maxwell, Dublin, 2000.
- [20] Turkalj, K., Reforma zajedničke ribarske politike Europske zajednice s naglaskom na problematiku širenja jurisdikcije na moru, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, br. 53 (3-4), god. 2003.
- [21] Vokić Žužul, M., Republika Hrvatska i isključivi gospodarski pojas, Zagreb, Novi informator, 2003.
- [22] Vukas, B., Pomorski zakonik RH i međunarodno pravo mora, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1-2/2008, 58.
- [23] Pomorski zakonik, NN, br. 17/94
- [24] Odluka o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru, NN, br. 157/03
- [25] Odluka o dopuni Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru, NN, br. 77/04
- [26] Odluka o izmjeni i dopunama Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru, NN, br. 138/06
- [27] Odluka o izmjeni Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru, NN, br. 31/08
- [28] www.fao.org.
- [29] www.un.org/Depts/los/index.htm
- [30] <http://eur-lex.europa.eu/leg>
- [31] www.europa.eu.int/com/fisheries/doc_et_publ/factsheets/facts/en/pcp2_2.htm
- [32] http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summary_of_claims.pdf

⁴⁵ Tablica je bazirana na: Table of Claims to Maritime Jurisdiction (as at 15 July 2011), prepared by the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Office of Legal Affairs, United Nations, <http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/status.htm>.